

VAT W SYSTEMIE RACHUNKOWOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

PYTANIA I ODPOWIEDZI

VAT W SYSTEMIE RACHUNKOWOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA PYTANIA I ODPOWIEDZI

Stan prawny na 15 stycznia 2016 r.

Recenzent

Prof. UEK, dr hab. Artur Holda

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Opracowanie redakcyjne

Szymon Makuch

Łamanie

JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumiel, Krzysztof Drzewiecki

Projekt graficzny okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Zdjęcie wykorzystane na okładce

© *iStockphoto.com/AndrewJohnson*

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ

Więcej na www.legalnakultura.pl

POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-175-7

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Elementy konstrukcji podatku od towarów i usług	15
1. Kto jest podatnikiem p.t.u.?	15
2. Kto jest podatnikiem p.t.u.?	16
3. Co podlega opodatkowaniu p.t.u.?	16
4. Jakie obowiązują stawki p.t.u.?	17
5. Kto może być zwolniony od p.t.u.?	18
6. Obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u. ...	19
7. Prowadzenie dokumentacji oraz ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u. Kasy rejestrujące jako forma ewidencji sprzedaży	20
8. Prowadzenie ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u.	24
9. Kto może być zwolniony od p.t.u.?	26
10. Kto może być zwolniony od p.t.u.?	28
11. Obowiązki rejestracyjne podatnika dla celów p.t.u.	29
12. Kto może być zwolniony od p.t.u.?	35
13. Kto może być zwolniony od p.t.u.?	35
14. Elementy konstrukcji VAT; stawki podatku; VAT należny	36
15. Elementy konstrukcji VAT; VAT naliczony; VAT do wpłacenia; zasada neutralności podatku od towarów i usług dla podatnika VAT czynnego	37
16. VAT jako dochód sektora publicznego	39
17. Przychody ze sprzedaży w sprawozdaniu finansowym	39
18. Wycena aktywów dla potrzeb bilansowych	40
19. Wycena aktywów dla potrzeb bilansowych	41
20. Wycena aktywów dla potrzeb bilansowych	41
21. Koszty w sprawozdaniu finansowym	42
22. Koszty w sprawozdaniu finansowym	42
23. Przychody ze sprzedaży w rachunku dochodu podatkowego	42
24. Przychody ze sprzedaży w rachunku dochodu podatkowego	43
25. Koszty w rachunku dochodu podatkowego	44
26. Koszty w rachunku dochodu podatkowego	44
27. Koszty w rachunku dochodu podatkowego	45

Rozdział II

Podatek od towarów i usług w systemie rachunkowości przedsiębiorstwa nieprowadzącego ksiąg rachunkowych zgodnie z ustawą o rachunkowości	46
28. Moment powstania obowiązku podatkowego; faktura; ewidencja sprzedaży VAT	46
29. Moment powstania obowiązku podatkowego	50
30. Moment powstania obowiązku podatkowego	50
31. Moment powstania obowiązku podatkowego	50
32. Moment powstania obowiązku podatkowego	51
33. Moment powstania obowiązku podatkowego	51
34. Moment powstania obowiązku podatkowego; faktura; ewidencja sprzedaży VAT	52
35. Nieodpłatne przekazanie przez podatnika towarów należących do przedsiębiorstwa	53
36. Nieodpłatne przekazanie przez podatnika towarów należących do przedsiębiorstwa	54
37. Przekazanie przez podatnika towarów na cele reprezentacji i reklamy	56
38. Moment powstania obowiązku podatkowego; faktura; ewidencja sprzedaży VAT	57
39. Ewidencja sprzedaży VAT	62
40. Podatek naliczony; ewidencja nabycia towarów i usług VAT	62
41. Podatek naliczony; ewidencja nabycia towarów i usług VAT	65
42. Podatek naliczony; ewidencja nabycia towarów i usług VAT	67
43. Podatek naliczony; ewidencja nabycia towarów i usług VAT	68
44. Podatek naliczony. Ewidencja nabycia towarów i usług VAT	71
45. Moment powstania obowiązku podatkowego u małego podatnika	75
46. Moment powstania obowiązku podatkowego u małego podatnika	76
47. Moment powstania obowiązku podatkowego u małego podatnika	77
48. Podatek naliczony u małego podatnika	78
49. Podatek naliczony z tytułu nabycia towarów u małego podatnika	78
50. Częściowe odliczenie podatku naliczonego ze względu na sprzedaż zwolnioną od podatku	79
51. Częściowe odliczenie podatku naliczonego ze względu na sprzedaż zwolnioną od podatku	82
52. Korekta podatku należnego; faktura korygująca	84
53. Korekta podatku naliczonego; faktura korygująca	85
54. Deklarowanie oraz zapłata p.t.u.	86

Rozdział III

Podatek od towarów i usług w systemie rachunkowości przedsiębiorstwa prowadzącego księgi rachunkowe zgodnie z ustawą o rachunkowości	92
55. Podatek od towarów i usług a księgi rachunkowe przedsiębiorstwa	92
56. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	93
57. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	96
58. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	99
59. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	102

60. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	103
61. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	106
62. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	108
63. Podatek od towarów i usług w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa	110
64. Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu podatku od towarów i usług w bilansie przedsiębiorstwa	111
65. Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu podatku od towarów i usług w bilansie przedsiębiorstwa	112

Rozdział IV

Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej przedsiębiorstwa

66. Określenie wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów (WNT)	113
67. Określenie WNT	114
68. Określenie WNT	114
69. Określenie WNT	114
70. Określenie WNT	115
71. Określenie WNT	115
72. Zawiadomienie o zamiarze rozpoczęcia WNT	116
73. Obowiązek podatkowy w WNT; podstawa opodatkowania w WNT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WNT	118
74. Obowiązek podatkowy w WNT; podstawa opodatkowania w WNT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WNT	119
75. Obowiązek podatkowy w WNT	120
76. Obowiązek podatkowy w WNT	120
77. Obowiązek podatkowy w WNT; podstawa opodatkowania w WNT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WNT	121
78. Obowiązek podatkowy w WNT; podstawa opodatkowania w WNT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WNT	122
79. Podstawa opodatkowania w WNT	122
80. Obniżenie kwoty podatku (należnego) z tytułu WNT	123
81. WNT w ewidencjach dla potrzeb VAT	124
82. Deklarowanie WNT	127
83. WNT w księgach rachunkowych	132
84. WNT w księgach rachunkowych	137

Rozdział V

Wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej przedsiębiorstwa

85. Określenie wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów (WDT)	141
86. Określenie WDT	142
87. Zawiadomienie o zamiarze rozpoczęcia WDT	143
88. Obowiązek podatkowy w WDT; podstawa opodatkowania w WDT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WDT	143
89. Obowiązek podatkowy w WDT	146
90. Obowiązek podatkowy w WDT; podstawa opodatkowania w WDT; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w WDT	146

91. WDT w ewidencjach dla potrzeb VAT	147
92. Deklarowanie WDT	149
93. Stawka podatku w WDT	149
94. Stawka podatku w WDT	150
95. Stawka podatku w WDT	151
96. WDT w księgach rachunkowych	152
97. WDT w księgach rachunkowych	153
98. WDT w księgach rachunkowych	154

Rozdział VI

Import usług w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej

przedsiębiorstwa	156
99. Określenie importu usług	156
100. Zawiadomienie o zamiarze rozpoczęcia importu usług	157
101. Obowiązek podatkowy w imporcie usług; podstawa opodatkowania w imporcie usług; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w imporcie usług	158
102. Określenie importu usług; obowiązek podatkowy w imporcie usług; podstawa opodatkowania w imporcie usług; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w imporcie usług	159
103. Import usług; obowiązek podatkowy w imporcie usług; podstawa opodatkowania w imporcie usług; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w imporcie usług	160
104. Import usług	161
105. Obniżenie kwoty podatku (należnego) z tytułu importu usług	162
106. Importu usług w ewidencjach dla potrzeb VAT	162
107. Deklarowanie importu usług	166
108. Import usług w księgach rachunkowych	166

Rozdział VII

Świadczenie usług poza terytorium kraju w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej przedsiębiorstwa

109. Świadczenie usług poza terytorium kraju	172
110. Obowiązki rejestracyjne związane ze świadczeniem usług poza terytorium kraju	173
111. Faktury wystawiane w związku ze świadczeniem usług poza terytorium kraju	174
112. Świadczenie usług poza terytorium kraju a ewidencja dla potrzeb VAT	176
113. Deklarowanie świadczenia usług poza terytorium kraju	179
114. Obniżenie podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w związku ze świadczeniem usług poza terytorium kraju	182
115. Świadczenie usług poza terytorium kraju w księgach rachunkowych	182

Rozdział VIII

Import towarów w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej

przedsiębiorstwa	184
116. Określenie importu towarów	184

117. Obowiązek podatkowy w imporcie towarów	184
118. Wycena transakcji importowej; kwoty należności celno-podatkowych	185
119. Wycena transakcji importowej; kwoty należności celno-podatkowych	186
120. Obniżenie kwoty podatku (należnego) z tytułu importu towarów	188
121. Zapłata i rozliczanie podatku należnego z tytułu importu towarów	188
122. Zapłata i rozliczanie podatku należnego z tytułu importu towarów	189
123. Import towarów w ewidencjach dla potrzeb VAT	189
124. Deklarowanie importu towarów	193
125. Import towarów w księgach rachunkowych	193
126. Import towarów w księgach rachunkowych	197

Rozdział IX

Eksport towarów w systemie rachunkowości podatkowej i finansowej

przedsiębiorstwa	200
127. Określenie eksportu towarów	200
128. Obowiązek podatkowy w eksporcie towarów; podstawa opodatkowania w eksporcie towarów; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w eksporcie towarów; stawka podatku w eksporcie towarów	201
129. Określenie eksportu towarów	202
130. Obowiązek podatkowy w eksporcie towarów; zaliczka na eksport towarów; podstawa opodatkowania w eksporcie towarów; przeliczanie waluty obcej na walutę polską w eksporcie towarów; stawka podatku w eksporcie towarów	203
131. Eksport towarów w ewidencjach dla potrzeb VAT	204
132. Deklarowanie eksportu towarów	207
133. Stawka podatku w eksporcie towarów	207
134. Stawka podatku w eksporcie towarów	208
135. Eksport towarów w księgach rachunkowych	209
136. Eksport towarów w księgach rachunkowych	212

Rozdział X

Pojazdy wykorzystywane w przedsiębiorstwie a podatek od towarów i usług	213
137. Pojazdy wykorzystywane w przedsiębiorstwie a p.t.u.	213
138. Pojazdy wykorzystywane w przedsiębiorstwie a p.t.u.	219
139. Pojazdy wykorzystywane w przedsiębiorstwie a p.t.u.	224
140. Pojazdy wykorzystywane w przedsiębiorstwie a p.t.u.	227

Rozdział XI

Podatek od towarów i usług w transakcjach dokonywanych z rolnikiem

ryczałtowym w systemie rachunkowości podatkowej przedsiębiorstwa	230
141. Podatek od towarów i usług w transakcjach dokonywanych z rolnikiem ryczałtowym w systemie rachunkowości podatkowej przedsiębiorstwa	230
Wykaz aktów prawnych	235
Indeks rzeczowy	237

WYKAZ SKRÓTÓW

o.p.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.)
PK	– polecenie księgowania
p.t.u.	– podatek od towarów i usług (potocznie: VAT)
u.p.a.	– ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 752 z późn. zm.)
u.p.d.o.f.	– ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
u.p.d.o.p.	– ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)
u.p.t.u.	– ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
u.r.	– ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 330 z późn. zm.)
WDT	– wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów
WNT	– wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów

— WSTĘP —

Znajomość funkcjonowania podatków w przedsiębiorstwach i instytucjach, w tym także w aspekcie rachunkowości, stanowi podstawowy zakres wiedzy księgowych, przedsiębiorców, zarządzających jednostkami gospodarczymi, a także studentów uczelni ekonomicznych. Rachunkowość podatkowa, obejmująca m.in. problematykę funkcjonowania podatku od towarów i usług, stanowi w każdym roku akademickim przedmiot nauczania dla szerokiej grupy studentów kilku kierunków.

Doświadczenia osób prowadzących szkolenia i kursy z zakresu rachunkowości podatkowej oraz nauczycieli kształcących w tym zakresie studentów, a także księgowych i przedsiębiorców poszerzających swoje kompetencje w ramach samokształcenia, wskazują przy tym na znaczną użyteczność analizowania praktycznych przykładów, rozwiązywania zadań i stawiania pytań w procesie nauczania i uczenia się rachunkowości, w tym rachunkowości podatkowej. Te formy (m.in. stawianie pytań oraz udzielanie odpowiedzi) stwarzają bowiem korzystne warunki dla zrozumienia praktycznych aspektów funkcjonowania podatków w przedsiębiorstwach.

Głównym celem tej publikacji jest prezentacja typowych problemów organizacji rachunkowości z tytułu podatku od towarów i usług oraz wskazywanie możliwych rozwiązań tych problemów.

Procedury realizowane w systemach rachunkowości przedsiębiorstw, w tym także w ich systemach rachunkowości podatkowej, rozpoczyna zwykle określenie wielkości ekonomicznych stanowiących przedmiot zainteresowania. W rachunkowości podatkowej są to przede wszystkim elementy konstrukcji podatku, takie jak m.in. podmiotowy i przedmiotowy zakres opodatkowania, podstawa opodatkowania, stawki podatkowe, odliczenia i wiele innych. Potem następuje wycena (pomiar wartości) mierzalnych wielkości ekonomicznych. Następnie wyniki dokonywanych pomiarów są dokumentowane i rejestrowane (księgowane) w odpowiednich urządzeniach ewidencyjnych. W końcu rezultaty pomiarów wielkości są prezentowane różnym użytkownikom informacji z systemów rachunkowości. W przypadku systemów rachunkowości podatkowej prezentacja odbywa się m.in. w formie deklaracji podatkowych przygotowywanych dla organów podatkowych oraz w formie raportów sporządzanych dla osób zarządzających podatkami w przedsiębiorstwach. W tej książce określony wyżej porządek działań systemów rachunkowości podatkowej przedsiębiorstw (określanie wielkości ekonomicznych, pomiar, dokumentowanie oraz rejestracja wyników dokonywanych pomiarów, a także ich prezentacja) zostanie zarysowany dla podatku od towarów i usług.

Oferowany skrypt przygotowano w formie pytań dotyczących funkcjonowania VAT w kontekście systemu rachunkowości przedsiębiorstwa. Po każdym pytaniu następuje odpowiedź. W treści każdej odpowiedzi zawarto odwołania do przepisów prawa podatkowego, a także do innych regulacji istotnych dla przedstawionych rozwiązań problemów opisywanych w zadaniach.

Zbiór uwzględnia stan prawny na dzień 15 stycznia 2016 r., ujęty w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. poz. 1054 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 752 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 330 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur (Dz. U. poz. 1485);
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie wzorów deklaracji dla podatku od towarów i usług (Dz. U. poz. 914 z późn. zm.).

Rozdział I

ELEMENTY KONSTRUKCJI PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG

1. Kto jest podatnikiem p.t.u.?

Marta Gołąb rozpoczęła wykonywanie działalności gospodarczej 14 marca 2014 r. Działalność gospodarcza prowadzona jest w formie jednoosobowego przedsiębiorstwa osoby fizycznej. Na wniosek właścicielki we właściwym urzędzie gminy (miasta) dokonano wpisu do ewidencji Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Marta Gołąb (PPH Marta Gołąb). Właścicielka dopełniła także innych wymogów formalnych związanych z rozpoczęciem wykonywania działalności gospodarczej.

Pytanie

Czy Marta Gołąb w dniu 14 marca 2014 r. stała się podatnikiem podatku od towarów i usług?

Odpowiedź

W myśl art. 7 § 1 **o.p.** podatnikiem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej podlegająca na mocy ustaw podatkowych obowiązkowi podatkowemu.

Stosownie do art. 4. **o.p.** obowiązkiem podatkowym jest wynikająca z ustaw podatkowych nieskonkretyzowana powinność przymusowego świadczenia pieniężnego w związku z zaistnieniem zdarzenia określonego w tych ustawach.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 **o.p.**, ilekroć w ustawie jest mowa o ustawach podatkowych, rozumie się przez to ustawy dotyczące podatków, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych określające podmiot, przedmiot opodatkowania, powstanie obowiązku podatkowego, podstawę opodatkowania, stawki podatkowe oraz regulujące prawa i obowiązki organów podatkowych, podatników, płatników i inkasentów, a także ich następców prawnych oraz osób trzecich.

Na mocy art. 15 ust. 1 **u.p.t.u.** podatnikami (podatku od towarów i usług) są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 2, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności. W myśl przepisów art. 15 ust. 2 **u.p.t.u.** działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody. Działalność gospodarcza obejmuje w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych.

W dniu 14 marca 2014 r. Marta Gołąb stała się podatnikiem podatku od towarów i usług.

2. Kto jest podatnikiem p.t.u.?

15 czerwca 2015 r. sąd dokonał rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Domex i w tym samym dniu spółka rozpoczęła wykonywanie działalności gospodarczej. Przedmiotem działalności Domex sp. z o.o. jest wytwarzanie i sprzedaż produktów gospodarstwa domowego.

Pytanie

Czy spółka Domex w dniu 15 czerwca 2014 r. stała się podatnikiem podatku od towarów i usług?

Odpowiedź

Zgodnie z art. 15 ust. 1 **u.p.t.u.** podatnikami (podatku od towarów i usług) są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 2, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności.

W dniu 15 czerwca 2015 r. spółka Domex stała się podatnikiem podatku od towarów i usług.

3. Co podlega opodatkowaniu p.t.u.?

Marta Gołąb rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej 14 marca 2014 r. Właścicielka PPH Marta Gołąb ma świadomość konieczności opłacania różnych podatków towarzyszących wykonywaniu tej działalności. Będąc właścicielką nieruchomości wykorzystywanej w przedsiębiorstwie, wie m.in., że przedmiotem opodatkowania jest ta nieruchomość. Wie też m.in., że osiągnięty przez nią dochód z działalności gospodarczej będzie przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym. Marta Gołąb nie wie jednak, co stanowi przedmiot opodatkowania w podatku od towarów i usług.

Pytanie

Co podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług?

Odpowiedź

Stosownie do art. 4. **o.p.** obowiązkiem podatkowym jest wynikająca z ustaw podatkowych nieskonkretyzowana powinność przymusowego świadczenia pieniężnego w związku z zaistnieniem zdarzenia określonego w tych ustawach.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 **u.p.t.u.** opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, podlegają odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju (inne zdarzenia podlegające opodatkowaniu **p.t.u.** zostaną wskazane w dalszych częściach tej książki).

Pytanie

Co należy rozumieć pod pojęciem towaru?

Odpowiedź

W myśl art. 2 pkt 6 **u.p.t.u.**, ilekroć w przepisach dotyczących **p.t.u.** jest mowa o towarach, rozumie się przez to rzeczy oraz ich części, a także wszelkie postacie energii.

Pytanie

Co należy rozumieć pod pojęciem dostawy towarów?

Odpowiedź

W świetle art. 7 ust. 1 **u.p.t.u.** przez dostawę towarów, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel.

Pytanie

Co należy rozumieć pod pojęciem świadczenia usług?

Odpowiedź

Jak stanowi art. 8 ust. 1 **u.p.t.u.**, przez świadczenie usług, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów w rozumieniu art. 7, w tym również przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej.

4. Jakie obowiązują stawki p.t.u.?

Właścicielka PPH Marta Gołąb nie zna wysokości obowiązujących stawek podatku od towarów i usług.

Pytanie

Ile wynosi stawka podatku od towarów i usług?

Odpowiedź

Zgodnie z art. 41 ust. 1 **u.p.t.u.** stawka podatku wynosi 23%, z zastrzeżeniem ust. 2–12c, art. 83, 119 ust. 7, art. 120 ust. 2 i 3, art. 122 i 129 ust. 1.

W myśl przepisów art. 41 ust. 2 **u.p.t.u.** dla towarów i usług, wymienionych w załączniku nr 3 do **u.p.t.u.**, stawka podatku wynosi 8%, z zastrzeżeniem ust. 12 i art. 114 ust. 1.

Stosownie do przepisów art. 41 ust. 2a **u.p.t.u.** dla towarów wymienionych w załączniku nr 10 do ustawy stawka podatku wynosi 5%.

Na mocy art. 41 ust. 3 **u.p.t.u.** w wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów stawka podatku wynosi 0%, z zastrzeżeniem art. 42.

Regulacje zawarte w art. 43 **u.p.t.u.** określają czynności zwolnione od **p.t.u.**

5. Kto może być zwolniony od p.t.u.?

Marta Gołąb rozpoczęła wykonywanie działalności gospodarczej 14 marca 2014 r. Właścicielka PPH Marta Gołąb przewidywała, że w 2014 r. osiągnie następującą wartość sprzedaży (zł):

- 1) sprzedaż towarów i usług opodatkowana stawką 23% wyniesie 81 000;
- 2) sprzedaż towarów i usług opodatkowana stawką 8% wyniesie 37 000;
- 3) sprzedaż towarów i usług zwolniona z opodatkowania wyniesie 15 000;
- 4) w listopadzie 2014 r. nastąpi sprzedaż za 4000 zł środka trwałego nabytego kilka miesięcy wcześniej.

Pytanie

Czy Marta Gołąb w 2014 r. jest uprawniona do skorzystania z możliwości zwolnienia od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r.? Zakłada się, że w 2014 r. limit uprawniający do zwolnienia sprzedaży od podatku od towarów i usług wynosi 150 000 zł.

Odpowiedź

Stosownie do art. 2 pkt 22 **u.p.t.u.** ilekroć w przepisach dotyczących **p.t.u.** jest mowa o sprzedaży, rozumie się przez to odpłatną dostawę towarów i odpłatne **świadczenie** usług na terytorium kraju, eksport towarów oraz wewnątrzwspólnotową dostawę towarów.

Na mocy art. 113 ust. 1 **u.p.t.u.** zwalnia się od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatników, u których wartość sprzedaży nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 150 000 zł. Do wartości sprzedaży nie wlicza się kwoty podatku.

Zgodnie z art. 113 ust. 9 **u.p.t.u.** zwalnia się od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatnika rozpoczynającego w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności określonych w art. 5, jeżeli przewidywana przez niego wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej w roku podatkowym, kwoty określonej w ust. 1.

W świetle art. 113 ust. 2 pkt 2 i 3 **u.p.t.u.** do wartości sprzedaży, o której mowa w ust. 1, nie wlicza się:

- odpłatnej dostawy towarów i odpłatnego świadczenia usług, zwolnionych od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 lub przepisów wydanych na podstawie art. 82 ust. 3;
- odpłatnej dostawy towarów, które na podstawie przepisów o podatku dochodowym są zaliczane przez podatnika do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji.

Styczeń 2014 r. – 31 dni; luty 2014 r. – 28 dni; do 13 marca 2014 r. (włącznie) upłynęło:

$31 \text{ dni} + 28 \text{ dni} + 13 \text{ dni} = 72 \text{ dni}$.

W 2014 r. Marta Gołąb prowadziła działalność gospodarczą:
 $365 \text{ dni} - 72 \text{ dni} = 293 \text{ dni}$.

$293 : 365 = 0,8027$

$$\begin{aligned}150\,000\text{ zł} \times 0,8027 &= 120\,405\text{ zł} \\81\,000\text{ zł} + 37\,000\text{ zł} &= 118\,000\text{ zł} \\118\,000\text{ zł} &< 120\,405\text{ zł}\end{aligned}$$

W 2014 r. przewidywana przez Martę Gołąb wartość sprzedaży nie przekraczała limitu uprawniającego do zwolnienia od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r. Marta Gołąb była uprawniona do skorzystania z możliwości zwolnienia od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r.

Pytanie

Czy Marta Gołąb była uprawniona w 2014 r. do rezygnacji z możliwości zwolnienia od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r.?

Odpowiedź

W myśl art. 113 ust. 4 **u.p.t.u.** podatnicy, o których mowa w ust. 1 i 9, mogą zrezygnować ze zwolnienia określonego w ust. 1 i 9 pod warunkiem pisemnego zawiadomienia o tym zamiarze naczelnika urzędu skarbowego przed początkiem miesiąca, w którym rezygnują ze zwolnienia, a w przypadku podatników rozpoczynających w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności określonych w art. 5, którzy chcą zrezygnować ze zwolnienia od pierwszej wykonanej czynności – przed dniem wykonania tej czynności.

6. Obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u.

Właścicielka PPH Marta Gołąb z uwagi na przewidywaną wartość sprzedaży w 2014 r. (zob. poprzednie pytanie) wybrała zwolnienie od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r.

Pytanie

Czy Marta Gołąb była zwolniona z prowadzenia ewidencji gospodarczej z tytułu podatku od towarów i usług?

Odpowiedź

Zgodnie z art. 109 ust. 1 **u.p.t.u.** podatnicy, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9, są obowiązani prowadzić ewidencję sprzedaży za dany dzień, nie później jednak niż przed dokonaniem sprzedaży w dniu następnym.

Stosownie do art. 2 pkt 22 **u.p.t.u.** ilekroć w przepisach dotyczących **p.t.u.** jest mowa o sprzedaży, rozumie się przez to odpłatną dostawę towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju, eksport towarów oraz wewnątrzwspólnotową dostawę towarów.

Marta Gołąb była zobowiązana do prowadzenia ewidencji sprzedaży.

7. Prowadzenie dokumentacji oraz ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u. Kasy rejestrujące jako forma ewidencji sprzedaży

Właścicielka PPH Marta Gołąb (zob. pytania 1–6) z uwagi na przewidywaną wartość sprzedaży w 2014 r. wybrała zwolnienie od podatku od towarów i usług sprzedaży dokonywanej w 2014 r. W marcu oraz w kwietniu 2014 r. w przedsiębiorstwie dokonywano operacji sprzedaży. Niektórzy klienci żądali od Marty Gołąb sporządzenia dowodów dokumentujących dokonanie sprzedaży.

Pytanie

Jak udokumentować dokonanie sprzedaży u podatnika, u którego sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u.?

Odpowiedź

Stosownie do art. 87 § 1 **o.p.**, jeżeli z odrębnych przepisów nie wynika obowiązek wystawienia faktury, podatnicy prowadzący działalność gospodarczą są obowiązani, na żądanie kupującego lub usługobiorcy, wystawić rachunek potwierdzający dokonanie sprzedaży lub wykonanie usługi.

W myśl art. 106b ust. 1 **u.p.t.u.** podatnik jest obowiązany wystawić fakturę dokumentującą:

- 1) sprzedaż, a także dostawę towarów i świadczenie usług, o których mowa w art. 106a pkt 2, dokonywane przez niego na rzecz innego podatnika podatku, podatku od wartości dodanej lub podatku o podobnym charakterze lub na rzecz osoby prawnej niebędącej podatnikiem;
- 2) sprzedaż wysyłkową z terytorium kraju i sprzedaż wysyłkową na terytorium kraju na rzecz podmiotu innego niż wskazany w pkt 1;
- 3) wewnątrzwspólnotową dostawę towarów na rzecz podmiotu innego niż wskazany w pkt 1;
- 4) otrzymanie przez niego całości lub części zapłaty przed dokonaniem czynności, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyjątkiem przypadku, gdy zapłata dotyczy wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów lub czynności, dla których obowiązek podatkowy powstaje zgodnie z art. 19a ust. 5 pkt 4.

Zgodnie z art. 106b ust. 2 **u.p.t.u.** podatnik nie jest obowiązany do wystawienia faktury w odniesieniu do sprzedaży zwolnionej od podatku na podstawie art. 43 ust. 1, art. 113 ust. 1 i 9 lub przepisów wydanych na podstawie art. 82 ust. 3.

Na mocy art. 106b ust. 3 **u.p.t.u.** na żądanie nabywcy towaru lub usługi podatnik jest obowiązany wystawić fakturę dokumentującą:

- 1) czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem czynności, o których mowa w art. 19a ust. 5 pkt 4, oraz otrzymanie całości lub części zapłaty przed wykonaniem tych czynności, z wyjątkiem przypadku, gdy zapłata dotyczy wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów – jeżeli obowiązek wystawienia faktury nie wynika z ust. 1;
- 2) sprzedaż zwolnioną, o której mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem art. 117 pkt 1 i art. 118

rodzaju działalności, oraz warunki używania kas przez podatników, uwzględniając potrzebę właściwego ewidencjonowania obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących przez podatników, o których mowa w ust. 1, oraz potrzebę przeciwdziałania nieewidencjonowaniu obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas przez tych podatników, jak również zapewnienia kontroli prawidłowości rozliczania podatku;

- 2) termin zgłoszenia kasy do naczelnika urzędu skarbowego w celu otrzymania numeru ewidencyjnego, rodzaje dokumentów, które są prowadzone lub składane w związku z używaniem kasy rejestrującej, oraz wzory tych dokumentów, uwzględniając potrzebę zapewnienia prawidłowego ewidencjonowania obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących przez podatników, o których mowa w ust. 1.

Zgodnie z art. 111 ust. 8 **u.p.t.u.** minister właściwy do spraw finansów publicznych może zwolnić, w drodze rozporządzenia, na czas określony, niektóre grupy podatników oraz niektóre czynności z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, oraz określić warunki korzystania ze zwolnienia.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz. U. poz. 1544 z późn. zm.):

§ 3. 1. Zwalnia się z obowiązku ewidencjonowania w danym roku podatkowym, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2016 r.:

- 1) podatników, u których obrót zrealizowany na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych nie przekroczył w poprzednim roku podatkowym kwoty 20 000 zł, a w przypadku podatników rozpoczynających w poprzednim roku podatkowym dostawę towarów lub świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli obrót z tego tytułu nie przekroczył, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności w poprzednim roku podatkowym, kwoty 20 000 zł;
- 2) podatników rozpoczynających po dniu 31 grudnia 2014 r. dostawę towarów lub świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli przewidywany przez podatnika obrót z tego tytułu nie przekroczy, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności w danym roku podatkowym, kwoty 20 000 zł; (...)

§ 5. 1. W przypadku podatników korzystających ze zwolnienia, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1, zwolnienie to traci moc po upływie dwóch miesięcy następujących po miesiącu, w którym podatnik przekroczył obrót realizowany na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych w kwocie 20 000 zł.

2. W przypadku podatników korzystających ze zwolnienia, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, zwolnienie to traci moc po upływie dwóch miesięcy następujących po miesiącu, w którym podatnik przekroczył obrót z tytułu dostawy towarów lub świadczenia usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, w proporcji do okresu wykonywania tych czynności, w kwocie 20 000 zł.

Styczeń 2014 r. – 31 dni; luty 2014 r. – 28 dni; do 13 marca 2014 r. (włącznie) upłynęło:

31 dni + 28 dni + 13 dni = 72 dni.

W 2014 r. Marta Gołąb prowadziła działalność gospodarczą:

365 dni – 72 dni = 293 dni.

$293 : 365 = 0,8027$

$20\,000\text{ zł} \times 0,8027 = 16\,054\text{ zł}$

$18\,000\text{ zł} > 16\,054\text{ zł}$

Marta Gołąb była zobowiązana w 2014 r. do prowadzenia ewidencji obrotu na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych przy zastosowaniu kas rejestrujących.

8. Prowadzenie ewidencji sprzedaży u podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 u.p.t.u.

W marcu i w kwietniu 2014 r. w przedsiębiorstwie Marty Gołąb (zob. pytania 1–7) dokonywano sprzedaży zarówno na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jak i na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych. Sprzedaż na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą dokumentowano fakturami (zob. poprzednie pytanie). Obroty związane ze sprzedażą na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych rejestrowano przy zastosowaniu kasy rejestrującej. W marcu i w kwietniu 2014 r. dokonywano wydruków z kas rejestrujących dobowych raportów fiskalnych. W PPH Marta Gołąb w marcu 2014 r. miały miejsce następujące operacje odpłatnej dostawy towarów i odpłatnego świadczenia usług na terytorium kraju:

1. Dnia 19 marca 2014 r. sprzedaż została udokumentowana fakturami na kwotę 800 zł (zob. faktury w pytaniu 7).
2. Dnia 21 marca 2014 r. Marta Gołąb dokonała wydruku dobowego raportu fiskalnego i zgodnie z wydrukiem z kasy rejestrującej osiągnęła w tym dniu wartość sprzedaży równą 460 zł.
3. Ponadto 21 marca 2014 r. sprzedaż została udokumentowana fakturami na kwotę 700 zł.
4. Dnia 22 marca 2014 r. Marta Gołąb dokonała wydruku dobowego raportu fiskalnego i zgodnie z wydrukiem z kasy rejestrującej osiągnęła w tym dniu wartość sprzedaży równą 240,30 zł.
5. Ponadto 22 marca 2014 r. sprzedaż została udokumentowana fakturami na kwotę 900 zł.
6. Dnia 23 marca 2014 r. Marta Gołąb dokonała wydruku dobowego raportu fiskalnego i zgodnie z wydrukiem z kasy rejestrującej osiągnęła w tym dniu wartość sprzedaży równą 612,45 zł.
7. Dnia 25 marca 2014 r. sprzedaż została udokumentowana fakturami na kwotę 550,60 zł.
8. Dnia 29 marca 2014 r. Marta Gołąb dokonała wydruku dobowego raportu fiskalnego i zgodnie z wydrukiem z kasy rejestrującej osiągnęła w tym dniu wartość sprzedaży równą 615 zł.